

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата філологічних наук, доцента А.І. Мелешенко про

дисертацію

ПОНОМАРЕНКО ТЕТЯНИ ОЛЕКСАНДРІВНИ

«КОГНІТИВНА ДОМІНАНТА КОНТРАСТУ В ПОЕТИЦІ РЕНЕ

ШАРА

І СПОСОБИ ЇЇ ВЕРБАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ»,

подану для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії

зі спеціальності 035 Філологія

Розвиток сучасного мовознавства у напрямку інтерпретації мови та її підсистем зумовив зміщення уваги вчених-лінгвістів зі структурно-формальних особливостей мовних одиниць до вивчення способів концептуалізації людського досвіду. Орієнтація на дослідження мови в контексті людиноцентричності та її зв'язку з мовною особистістю, картиною світу, когніцією й художнім досвідом зумовила інтенсивний розвиток когнітивної лінгвістики й когнітивної поетики як її окремого напрямку. Означена наукова проблематика на даному етапі є перспективною оскільки дозволяє по-новому поглянути на предмет лінгвістичного дослідження, де пріоритетним становиться завдання пошуку закономірностей отримання, обробки та зберігання знань, набутих у результаті життєвого досвіду. Наукові дискусії зосереджені, в основному, довкола питань, пов'язаних із механізмами концептуалізації дійсності в художньому тексті, природою концептуальних структур. Міждисциплінарна спрямованість сучасного мовознавства сприяє синтезу лінгвістичного, когнітивного, культурологічного й семіотичного підходів до вивчення художнього тексту. Коло дискусійних проблем охоплює теорію концептуальної метафори й концептуальної інтеграції, природу концептуальних опозицій у мові й мовленні, механізми організації поетичного

простору, а також специфіку індивідуально-авторських концептосистем і засоби їх актуалізації в художньому тексті. Останнім часом спостерігається зростання інтересу до проблем когнітивної поетики та стилістичних засобів її репрезентації. Перспективним об'єктом лінгвокогнітивних досліджень є поезія, яка виникла в екзистенційно межових умовах, коли мислення змушене знаходити нові лінгвальні форми для вираження досвіду, який не вкладається в усталені категорії. Саме такою поезією є творчість французького поета Рене Шара (1907–1988 рр.) – одного з найвідоміших, але водночас найменш вивчених у лінгвістичному аспекті представників французького модернізму.

З огляду на сказане, дисертаційне дослідження Пономаренко Тетяни Олександрівни на тему **«Когнітивна домінанта контрасту в поетиці Рене Шара і способи її вербальної репрезентації»**, є актуальним і присвячене проблемі сучасної когнітивної поетики, лінгвостилістики та французького літературознавства.

Актуальність роботи не викликає сумнівів і зумовлена когнітивним і посткогнітивним напрямками в сучасній гуманітаристиці, у межах яких мова, культура й текст сприймаються через механізми людського мислення, сприйняття й концептуалізації досвіду. Людину все більше розглядають як носія досвіду, пам'яті та емоцій, а не лише як абстрактного “мовного суб'єкта”. Сучасна гуманітаристика дедалі активніше звертається до інтеграції когнітивної лінгвістики, поетики, дискурсології та літературознавства. Поезія Рене Шара, одного з найвизначніших французьких поетів XX століття, вирізняється високим рівнем філософської насиченості, символізму, метафоричності та складною системою художніх опозицій. Незважаючи на значну кількість літературознавчих досліджень творчості митця, когнітивний аналіз категорії контрасту як системоутворювального принципу його поетичного мислення залишається недостатньо розробленим. Саме тому обрана тема є своєчасною, науково обґрунтованою та перспективною.

Беззаперечну актуальність розвідки вбачаємо у кількох аспектах: по-перше, дослідження когнітивної домінанти контрасту в контексті ширшої

проблеми мовної репрезентації бінарних опозицій людського мислення своєчасне, адже аналіз цього механізму на матеріалі поетичного тексту дозволяє виявити його приховані аспекти, недоступні при вивченні “звичайної” мови, зокрема здатність поетичного мислення одночасно утримувати опозицію й компенсувати її; по-друге, релевантність роботи, що сприяє розв’язанню питань, пов’язаних із зрослим інтересом до проблем мови й мислення, мови й культури, концептуальних картин світу, семіотизації досвіду мовців, вербальної репрезентації знань і вражень про світ; по-третє, відповідність цього дослідження вимогам сучасної філології зумовлена його орієнтацією на комплексний, багаторівневий і системний аналіз засобів вербалізації когнітивної домінанти в поетичному тексті, що дозволяє виявити механізми реалізації контрасту на різних рівнях мовної структури.

У роботі запропоновано модель когнітивної організації контрастивних структур, визначено їхні концептуальні джерела, описано мовні засоби їхньої вербалізації та простежено взаємозв’язок між когнітивними моделями й поетичною образністю.

Важливим здобутком дисертації є вдала інтеграція сучасних підходів когнітивної лінгвістики, концептуальної метафори, когнітивної поетики, теорії концептуальної інтеграції та стилістичного аналізу художнього тексту.

Мета роботи полягає в комплексному аналізі когнітивної домінанти контрасту в поезії Р. Шара й виявленні способів і засобів її вербальної репрезентації на різних рівнях мовної організації поетичного тексту.

На схвальну оцінку заслуговує синтезувальний підхід до **предмету дослідження**. Вищезазначений комплексний підхід унеобхіднює застосування системи методів і методик, серед яких загальнонаукові, а також спеціальні лінгвістичні та міждисциплінарні: метод суцільної вибірки й описовий метод – для інвентаризації та інтерпретації мовних одиниць, які реалізують контраст; історико-культурологічний метод – для встановлення зв’язку між особливостями поетики творів Р. Шара й історико-культурним контекстом їх створення, виявлення об’єктивних і суб’єктивних чинників формування

індивідуально авторської картини світу й обґрунтування системоутворювальної ролі когнітивної домінанти контрасту; лінгвостилістичний аналіз – для виявлення й опису різнорівневих мовних засобів і визначення їх функцій для розкриття авторського стилю; контекстуальний метод – для аналізу одиниць у контекстах з метою виявлення імпліцитних значень; компонентний (семантичний) аналіз спрямований на встановлення значення мовних одиниць та їх контекстуальної взаємодії і на визначення ключових смислових компонентів поетичного твору; концептуальний аналіз – для реконструкції художньої картини світу автора через систему виявлення ядерних і периферійних концептів; порівняльний метод – для зіставлення текстів та відстеження спільних і відмінних поетикальних особливостей; інтерпретаційний метод – для тлумачення художніх смислів і встановлення функційних значень мовних одиниць, а також ролі когнітивної домінанти контрасту в організації художнього простору Р. Шара.

Похвально, що поставлені **завдання** (с. 15), які послідовно розв'язуються у дисертаційній праці, містять елементи новизни, оскільки привертають увагу до вивчення когнітивної домінанти як категорії когнітивної поетики, окреслюють теоретичні засади й визначають її роль в організації художнього простору; з'ясовують суб'єктивні й об'єктивні чинники формування світогляду Р. Шара, які зумовили становлення когнітивної домінанти контрасту як засадничого принципу його поетичного мислення; визначають систему когнітивних опозицій, які організують індивідуально авторську картину світу Р. Шара, встановлюючи ієрархічні зв'язки між ними; аналізують способи вербалізації когнітивної домінанти контрасту на вербальному й образно-символічному рівнях поетичного тексту;

Об'єктом дослідження обрано особливості індивідуально-авторської картини світу й поетики Рене Шара. **Предметом** аналізу є способи й засоби вербальної репрезентації когнітивної домінанти контрасту як

структуруювального принципу індивідуально авторської картини світу Рене Шара.

Основна гіпотеза дисертаційної праці: когнітивна домінанта контрасту є концептуальним ядром поетичної системи Рене Шара, яке організовує художній простір творів, спрямовує концептуалізацію досвіду через систему когнітивних метафор, у яких відображено індивідуально-авторське бачення світу, а також зумовлює вибір і функціонування засобів вербалізації на різних мовних рівнях. Домінанта контрасту набуває багаторівневої асиметричної текстової актуалізації: на лексичному рівні вона підтримує бінарні опозиції, тим часом на образно-стилістичному – долає їх, перетворюючи протиставлення на єдність, що зумовлено екзистенційним досвідом поета і становить концептуальне ядро його поетичної системи.

Зміст завдань зумовлює добір матеріалу дослідження. Позитивної оцінки заслуговує джерельна база дослідження. Авторкою опрацьовано значний корпус поетичних текстів Рене Шара, використано широкий спектр праць українських, французьких, англomовних та інших зарубіжних дослідників, що забезпечує належний теоретичний фундамент роботи. Матеріалом дослідження слугували 408 поетичних і прозопоетичних творів Р. Шара, які увійшли до збірок “Fureur et Mystère” і “Les Matinaux. Parole en archipel”. Принагідно зауважимо, залучення такої об’ємної джерельної бази дослідження сприяло об’єктивній верифікації висунутої у науковій праці гіпотезі та обґрунтованості й достовірності результатів.

Досить солідно представлена репрезентативна теоретична база дисертації, що консолідує ґрунтовний системний аналіз чинних бінарних опозицій домінанти контрасту і критично осмислену літературу з лінгвостилістики, лінгвосеміотики, дискурсології, когнітивної лінгвістики, зокрема теорії концептуальних тропів, комунікативної лінгвістики (загалом 205 позицій, із них 113 позицій англійською та французькою мовою), засвідчують загальнонаукову й філологічну обізнаність авторки.

Логічною є **структура** дисертації. Вона складається зі вступу, кількох розділів, висновків та списку використаних джерел. Кожний розділ завершується аргументованими проміжними висновками, що демонструють послідовність наукового пошуку, засвідчують загальнонаукову й філологічну обізнаність авторки. Робота має типову, цілком логічну структуру, що відповідає ґрунтовному викладу сформульованій у ній проблемі. Дисертаційна праця Тетяни Пономаренко складається з двох анотацій (українською та англійською мовами), переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел – позицій (із них 83 позиції – праці вітчизняних і зарубіжних авторів, 8 позицій – лексикографічні джерела, 3 позиції – список джерел ілюстративного матеріалу). Повний обсяг дисертації становить 234 сторінки, із них 218 основного тексту.

Вступ містить усі нормативно визначені компоненти: обґрунтовано вибір теми, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано гіпотезу, окреслено матеріали й методологію наукового пошуку, висвітлено наукову новизну, теоретичне й практичне значення здобутих результатів, подано відомості про апробацію результатів дослідження та структуру дисертації.

Теоретично послідовним та виваженим вважаємо шлях, обраний дисертанткою для реалізації поставленої мети. Особливої уваги заслуговує перший розділ “Загальнотеоретичні проблеми дослідження когнітивної домінанти контрасту в художньому тексті” (с.21–54), у якому розглянуто дискусійні питання щодо поняття когнітивної домінанти й поетичного образу, ідіостилю та природи контрасту в мові й мовленні. В цьому розділі дисертації авторка здійснила ґрунтовний аналіз сучасного стану дослідження проблеми когнітивної поетики та визначила теоретичні засади власного дослідження, у якому систематизовано сучасні підходи до вивчення когнітивної поетики, окреслено поняття когнітивної домінанти, концепту, контрасту, художньої категоризації та когнітивних механізмів породження поетичного смислу.

Позитивної оцінки заслуговує систематизація основних наукових підходів до розуміння понять **«когнітивна поетика»**, **«когнітивна домінанта контрасту»**, **«концепт»**, **«концептуалізація»**, **«категоризація»**, **«художня картина світу»**, **«контраст»**, **«концептуальна метафора»** та інших базових категорій сучасної когнітивної науки.

Авторка демонструє високий рівень володіння сучасною науковою літературою, критично аналізує праці українських, французьких, американських та інших зарубіжних учених, що дозволяє сформулювати чітке теоретичне підґрунтя подальшого дослідження.

Важливим здобутком першого розділу є аргументоване обґрунтування необхідності розглядати контраст не лише як стилістичний прийом, а як універсальний когнітивний механізм організації художнього мислення. Такий підхід визначає концептуальну новизну всієї дисертації.

Наприкінці розділу авторка формує власне визначення когнітивної домінанти контрасту, що стає теоретичною основою подальшого аналізу.

Таким чином, перший розділ має завершений характер, відзначається логічністю викладу, достатньою глибиною аналізу та переконливою аргументацією.

У другому розділі “Методика й методологія дослідження когнітивної домінанти контрасту в поетиці Рене Шара” окреслено термінологічний апарат дослідження, подано поетапну процедуру ідентифікації та інтерпретації ключових когнітивних опозицій, детермінованих особливостями об’єктивних і суб’єктивних чинників формування авторського світовідчуття. Другий розділ містить ґрунтовний аналіз творчої манери Рене Шара, у межах якої контраст постає не лише стилістичним прийомом, а й фундаментальним способом концептуалізації світу. Авторка переконливо демонструє, що протиставлення світла і темряви, життя і смерті, свободи і насильства, природи і цивілізації, мовчання і слова формують цілісну когнітивну модель поетичного мислення автора.

Особливістю цього розділу є поєднання літературознавчого, когнітивного та лінгвістичного аналізу, що дозволяє комплексно охарактеризувати індивідуально-авторську картину світу поета.

Авторка переконливо доводить, що контраст виступає центральним принципом художнього моделювання світу Рене Шара. У роботі простежено функціонування основних концептуальних опозицій: **ЖИТТЯ – СМЕРТЬ, СВІТЛО – ТЕМРЯВА, МИТЬ – ВІЧНІСТЬ, СВОБОДА – НАСИЛЬСТВО, МОВЧАННЯ – СЛОВО, МИНУЛЕ – МАЙБУТНЄ, ПОЕТ – СВІТ, САМОТНІСТЬ -СПІЛЬНІСТЬ.**

Цінним є те, що авторка не обмежується констатацією наявності контрастивних образів, а аналізує їхню роль у формуванні концептуальної структури поетичного тексту.

Заслуговує на схвалення й аналіз взаємодії художнього образу, символу, концепту та мовної форми, що дозволяє розкрити механізми концептуалізації авторського світобачення. Висновки другого розділу є логічно обґрунтованими та безпосередньо впливають із проведеного аналізу.

Особливу наукову цінність має третій розділ “Вербальна репрезентація когнітивної домінанти контрасту в поезії Рене Шара” (с.90–209), присвячений засобам мовної репрезентації когнітивної домінанти контрасту. У роботі переконливо показано функціонування антонімічних конструкцій, оксиморонів, парадоксальних образів, концептуальних метафор, символів, синтаксичних опозицій та інших стилістичних засобів, які забезпечують багатовимірність поетичного смислу та ідеостилю Р.Шара, проаналізовано різнорівневі способи вербалізації когнітивних опозицій

Третій розділ становить найбільшу наукову цінність дисертації, оскільки саме тут здійснено детальний аналіз мовних засобів вербалізації когнітивної домінанти контрасту.

Авторкою проведено комплексне дослідження лексичних, семантичних, фразеологічних, стилістичних і синтаксичних засобів репрезентації контрасту.

Особливо переконливими є результати аналізу: антонімічних опозицій, концептуальних метафор, оксиморонів, парадоксальних конструкцій, символічних образів, синтаксичного паралелізму, антитези, повтору, контекстуальних протиставлень.

Науковий інтерес викликає прагнення авторки показати взаємодію різних мовних рівнів у формуванні єдиного художнього смислу. Це свідчить про системний характер дослідження.

Особливої уваги заслуговує аналіз авторських метафоричних моделей, що демонструє глибоке розуміння когнітивної природи художнього образу.

Позитивною рисою розділу є велика кількість переконливо проаналізованих прикладів із поетичних творів Рене Шара, що значно підсилює доказову базу дослідження.

У Висновках викладено основні теоретичні й практичні результати дослідження; окреслено перспективи подальшого наукового пошуку щодо обраної проблематики. Проміжні й загальні висновки (с. 212–218) системно відображають зміст роботи, корелюють із поставленими завданнями та окреслюють перспективи подальших наукових розвідок.

Що до загальної оцінки змісту дисертації, то можна стверджувати, що усі розділи дисертації логічно взаємопов'язані, побудовані за принципом послідовного розгортання авторської концепції та підпорядковані досягненню поставленої мети. Кожний розділ завершується аргументованими проміжними висновками, які узагальнюють отримані результати та забезпечують логічний перехід до наступного етапу дослідження.

Взагалі дисертація характеризується високою культурою наукового викладу, чіткою структурою, достатньою аргументованістю, широкою джерельною базою та високим рівнем наукової самостійності. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що авторці вдалося успішно реалізувати поставлену мету, розв'язати визначені дослідницькі завдання та отримати результати, які мають вагоме наукове і практичне значення для розвитку

сучасної когнітивної лінгвістики, когнітивної поетики та французької філології.

Наукова новизна дисертації полягає у тому, що авторка вперше - обґрунтувала поняття когнітивної домінанти контрасту як лінгвокогнітивної категорії та визначила її місце в системі концептуальних механізмів поетичного мислення; здійснила комплексне когнітивно-поетичне дослідження контрасту як домінантного концептуального механізму організації художнього світу Рене Шара. До нових доробків авторки слід долучити виявлення когнітивної домінанти контрасту як організуючий принцип індивідуально-авторської картини світу й поетики митця; вона встановила взаємозалежність між когнітивно-семантичним підґрунтям художнього тексту, структурною організацією картини світу автора, а також системою мовно-естетичних засобів її вербалізації;

Новою також є розроблена авторкою та докладно обґрунтованою у роботі методика аналізу, яка ідентифікувала й проаналізувала базову опозицію індивідуально авторської картини світу Р. Шара та її кореляційні зв'язки з системою вторинних концептів. У роботі доказово, дуже логічно і аргументовано Т.О. Пономаренко встановила механізм діалектичного перетворення бінарної опозиції на когнітивну єдність через систему тропів і фігур, що є специфічною рисою поетичного мислення Р. Шара.

Констатуємо, що робота має теоретичне і практичне значення.

Теоретичне значення дисертації для філології та когнітивної поетики полягає в поглибленні теорії концептуальних опозицій через введення поняття 'когнітивної домінанти' і виявлення механізму асиметричного функціонування контрасту на різних рівнях мовної структури. Для лінгвопоетики цінності набуває встановлення специфіки вербалізації екзистенційного досвіду в умовах граничного мовного навантаження. Результати дослідження є внеском у романістику, оскільки забезпечують унікальний і системний лінгвокогнітивний аналіз поетичної мови Р. Шара й відкривають нові перспективи для дослідження французької поезії XX століття.

Практичне значення дисертації полягає в тому, що запропонована методика дослідження є релевантною для різноаспектного аналізу когнітивних домінант у поетичних текстах різних традицій та епох. Результати роботи можуть бути використані в практиці викладання таких нормативних курсів як когнітивна лінгвістика, стилістика французької мови, лінгвістичний аналіз художнього тексту, теорія літератури, а також спецкурсів із французької поезії XX століття, лінгвопоетики й лінгвоконцептології. Практичну цінність становлять розроблені авторкою принципи аналізу когнітивної домінанти художнього тексту, які можуть бути використані під час виконання магістерських і дисертаційних досліджень із когнітивної лінгвістики, романської філології, літературознавства, стилістики та теорії перекладу.

Результати дослідження достатньою мірою **апробовані** на наукових конференціях, оприлюднені у фахових виданнях, що підтверджує належний рівень наукової апробації основних положень дисертації. Аналіз матеріалів дисертації та наведених відомостей про апробацію дає підстави стверджувати, що основні наукові положення, висновки та результати дослідження пройшли належну апробацію й були представлені фаховій науковій спільноті.

Основні теоретичні положення й результати дослідження оприлюднено в доповідях 6 міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій: Проблематику, теоретичні та практичні результати дослідження висвітлено в 6 одноосібних публікаціях автора, із яких 5 статей надруковано у фахових наукових виданнях України, 1 стаття – у закордонному періодичному виданні. Така апробація забезпечила можливість професійного обговорення окремих положень роботи, їх критичного осмислення та подальшого вдосконалення.

Важливо зазначити, що апробація охоплює всі основні аспекти дисертаційного дослідження: теоретичні засади когнітивної поетики, обґрунтування поняття когнітивної домінанти, аналіз поетичного дискурсу Рене Шара, характеристику мовних засобів репрезентації контрасту та інтерпретацію отриманих результатів.

Таким чином, результати дисертації пройшли достатню апробацію, відповідають сучасним вимогам до наукових досліджень і можуть вважатися достовірними та науково верифікованими.

Разом із безперечними перевагами робота містить окремі **дискусійні положення та зауваження**, які не знижують її загальної позитивної оцінки.

1. По-перше, доцільним було б більш детально порівняти когнітивну модель контрасту у поезії Рене Шара з аналогічними моделями інших французьких поетів XX століття (наприклад, Поля Елюара, Іва Бонфуа чи Анрі Мішо). Такий компаративний аспект дозволив би чіткіше окреслити індивідуально-авторську специфіку когнітивної домінанти контрасту.

2. По-друге, окремі класифікаційні положення щодо типів контрасту могли б бути доповнені кількісними статистичними даними, що посилює б доказовість окремих висновків.

3. По-третє, заслуговує на подальший розвиток питання взаємодії когнітивної домінанти контрасту із концептуальними механізмами метафори, метонімії та символізації.

4. В чому автор вбачає девіацію філософії Р. Шара від філософії Геракліта.

5. На стор. 207 перелік антропонімів, яку функцію він виконує у ідеостилі Р. Шара.

6. У чому полягає динамічність структури опозицій

7. Щодо кількісного аналізу матеріалу.

Дослідження має переважно якісний характер. Для посилення доказовості окремих висновків можна було б ширше використати елементи кількісного аналізу, статистичного узагальнення або корпусної лінгвістики, що дало б змогу наочно продемонструвати частотність окремих моделей репрезентації контрасту.

8. Як концептуалізація розкривається через систему мовних засобів.

9. Щодо інтерпретації окремих поетичних фрагментів.

В окремих випадках інтерпретація поетичних фрагментів має виразно авторський характер. Було б доцільно ширше зіставити запропоновані

тлумачення з існуючими літературознавчими концепціями французьких дослідників творчості Рене Шара, що дозволило б посилити аргументацію окремих висновків.

Водночас зазначені зауваження мають переважно рекомендаційний характер і жодним чином не впливають на загальну високу оцінку дисертації.

Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному й методологічному рівнях. Поставлену мету досягнуто, усі дослідницькі завдання успішно реалізовано, сформульовані висновки є достатньо аргументованими та переконливими.

Запропонована в дисертації методика когнітивного аналізу є універсальною та може застосовуватися під час дослідження творчості інших французьких і світових поетів, що значно розширює можливості її використання у подальших наукових студіях.

Отже, дисертаційна робота Пономаренко Т.О. **«Когнітивна домінанта контрасту в поезиї Рене Шара і способи її вербальної репрезентації»** є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому розв'язано актуальне наукове завдання, що має істотне значення для розвитку сучасної когнітивної лінгвістики, когнітивної поезики, лінгвостилістики та романської філології.

Дисертація характеризується актуальністю теми, чітко визначеними метою та завданнями, належним рівнем методологічного забезпечення, логічною структурою, достатньою джерельною базою, переконливою аргументацією основних положень, науковою новизною, вагомим теоретичним і практичним значенням отриманих результатів.

Основні наукові положення та висновки дисертації є достатньо обґрунтованими, достовірними й підтвердженими значним фактичним матеріалом та апробацією.

Під час аналізу дисертації не виявлено порушень принципів академічної доброчесності. Робота має завершений характер, відзначається самостійністю

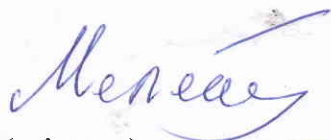
виконання, внутрішньою логічною цілісністю та високою культурою наукового викладу.

Вважаю, що за своїм змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною і практичною цінністю, повнотою викладу результатів та оформленням дисертаційна робота **«Когнітивна домінанта контрасту в поезії Рене Шара і способи її вербальної репрезентації»** уповні відповідає вимогам п. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №431 від 21.03. 2022 р.), а також вимогам, що висувуються до дисертацій за спеціальністю 035 «Філологія», а її авторка – Пономаренко Тетяна Олександрівна заслуговує на присудження ступеня **доктора філософії за спеціальністю 035 «Філологія»**.

Офіційний опонент:

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу Національного університету «Запорізька політехника»

(підпис)

Анатолій МЕЛЕЩЕНКО

